

Muistiinpanojen jatkoa.
Joulukuun 30 pnä 1922.

KANSALLISUUKSIA ELI „AUTONOMISOINTIA” KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ

Olen taitanut tehdä vakavan rikkomuksen Venäjän työläisiä kohtaan, kun en ole puuttunut kyllin tarmokkaasti ja kyllin jyrkästi kuuluun autonomisointi-kysymykseen⁶⁸¹, jota virallisesti nimitetään kai kysymykseksi sosialististen neuvostotasavaltojen liitosta.

Kesällä, kun tämä kysymys heräsi, olin sairas, sitten syksyllä luotin liiaksi tervehtymiseeni ja siihen, että loka-kuun ja joulukuun täysistunnoissa⁶⁸² saan mahdollisuuden puuttua tähän kysymykseen. En kuitenkaan voinut olla enempiä lokakuun täysistunnossa (joka pidettiin tästä kysymyksestä) kuin joulukuunkaan täysistunnossa, ja niin kysymys meni melkein kokonaan ohitseni.

Ehdin vain keskustella tov. Dzierżyńskin kanssa, joka saapui Kaukasiasta ja kertoi minulle, kuinka tämän kysymyksen laita on Gruusiassa. Niin ikään ehdin vaihtaa pari sanaa tov. Zinovjevin kanssa ja ilmaista hänelle tätä kysymystä koskevat epäilykseni. Se, mitä minulle ilmoitti tov. Dzierżyński, joka oli johtanut komissiota, minkä Keskuskomitea oli lähettänyt „tutkimaan” Gruusian välikohtausta, saattoi herättää minussa vain mitä suurimpia epäilyksiä. Jos asia on mennyt niin pitkälle, että Ordzhonikidze on saattanut riehaantua käyttämään fyysillistä väkivaltaa, niin kuin tov. Dzierżyński minulle ilmoitti, niin voidaan kuvitella, millaiseen suohon olemme horjahtaneet. Koko tuo „autonomisointi”-hanke on nähtävästi ollut perin juurin vääriä ja epäajankohtainen.

Sanotaan tarvittaneen hallintokoneiston yhtenäisyyttä. Mistä nuo väitteet ovat lähtöisin? Eivätköhän siitä samaisesta venäläisestä hallintokoneistosta, jonka olemme, kuten päiväkirjani eräässä edellisessä numerossa sanoin, ottaneet tsarismilta ja jota on vain hiukkasen maalattu neuvostolaiseen väriin.

Epäilemätöntä on, että tämä toimenpide olisi pitänyt jättää siihen ajankohtaan, jolloin olisimme voineet sanoa, että menemme takuuseen hallintokoneistostamme kuten ainakin omastamme. Mutta nyt meidän on rehellisesti sanottava päinvastaista, että nimitämme omaksemme hallintokoneistoa, joka on meille itse asiassa vielä läpeensä vieras ja sinänsä porvarillista ja tsaristista sekoitusta, minkä voittamiseen viidessä vuodessa, kun on puuttunut muiden maiden apua ja etusijalla ovat olleet sota-, „hommat” ja taistelu nälänhätää vastaan, ei ole ollut mitään mahdollisuutta.

Näin ollen on hyvin luonnollista, että „vapaus erota liitosta”, millä me itseämme puolustelemme, osoittautuu pelkäksi paperipalaseksi, joka ei pysty suojelemaan Venäjän valtakunnan ei-venäläisiä siltä, että heidän päällensä karkaa se tosi venäläinen, isovenäläinen shovinisti, oikeastaan roisto ja väkivallantekijä, jollainen on tyypillinen venäläinen byrokraatti. Epäilemätöntä on, että neuvostolaisten ja neuvostolaistettujen työläisten mitätön prosenttimäärä hukkuu tuohon shovinistisen isovenäläisen roska- väen mereen kuin kärpänen maitoon.

Tämän toimenpiteen puolustukseksi sanotaan, että kansankomissariaatit, jotka koskevat välittömästi kansallisuusluonnetta, kansallista valistusta, on erotettu erikseen. Mutta tämän yhteydessä herää kysymys, voidaanko nuo kansankomissariaatit erottaa erikseen täydellisesti, ja toinen kysymys, olemmeko riittävän huolellisesti ryhtyneet toimenpiteisiin, jotta ei-venäläiset olisivat todella suojattuja tosi venäläiseltä derzhimordalta *. Luulen, ettemme ole sellaisiin toimenpiteisiin ryhtyneet, vaikka olisimme voineet ja olisi pitänyt ryhtyä.

Arvelen, että siinä on esittänyt kohtalokasta osaa Stalinin häतिकöiminen ja viehättyminen hallinnolliseen määräilyyn sekä hänen katkeruutensa surullisen kuuluisaa „socialinationalismia” kohtaan. Katkeruus yleensä esittää politiikassa tavallisesti pahinta osaa.

Pelkään myös, että tov. Dzierżyński, joka kävi Kaukasiassa tutkimassa noiden „socialinationalistien” „rikos”-juttua, kunnostautui tässä niin ikään vain tosi venäläisen mielialansa puolesta (tunnettua on, että venäläistyneet ei-

* Derzhimorda — raa'asti ja poliisimaisesti käyttäytyvä henkilö. Nimitys johtuu Gogolin „Revisori” näytelmän erään henkilötyypin, poliisi Derzhimordan, nimestä. Suom.

venäläiset ovat mieleltään aina ylettömän tosi venäläisiä) ja että koko hänen komissionsa tasapuolisuutta luonnehtii riittävästi Ordzhonikidzen „käsiksikäynti”. Olen sitä mieltä, ettei mikään provokaatio, ei edes mikään loukkaus voi olla tuon venäläishenkisen käsiksikäynnin puolustuksena ja että тов. Dzierżyński on auttamattomasti syyllistynyt siihen, että suhtautui tuohon käsiksikäyntiin kevytmielisesti.

Ordzhonikidze oli esivalta kaikkiin muihin kansalaisiin nähden Kaukasiassa. Ordzhonikidzella ei ollut oikeutta siihen ärtyneisyyteen, johon hän ja Dzierżyński vetosivat. Ordzhonikidze oli päinvastoin velvollinen osoittamaan käyttäytymisessään sellaista mielenmalttia, jollaista ei voida vaatia yhdeltäkään tavalliselta kansalaiselta, saattikka sitten „poliittisesta” rikoksesta syytetyltä. Ja itse asiassahan sosialinationalistit olivat kansalaisia, joita syytettiin poliittisesta rikoksesta, ja tämän syytöksen kaikkien asianhaarojen perusteella se saatettiinkin määritellä vain sellaiseksi.

Tässä yhteydessä herää jo tärkeä periaatteellinen kysymys: mitä ymmärretään internationalismilla? *

Lenin

30. XII. 1922.

Kirjoittanut muistiin M. V.

Muistiinpanojen jatkoa.
Joulukuun 31 pnä 1922.

KANSALLISUUKSIA ELI „AUTONOMISOINTIA”
KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ

(Jatkoa)

Kansallisuuskysymystä käsittelevissä teoksissani olen jo kirjoittanut, että nationalismikysymystä ei sovi millään muotoa asettaa yleensä abstraktisesti. On tehtävä ero sortavan kansakunnan nationalismin ja sorretun kansakunnan nationalismin, suuren kansakunnan nationalismin ja pienen kansakunnan nationalismin välillä.

* Edelleen pikakirjoituksesta on pyyhitty pois seuraava teksti: „Luulen, että toverimme eivät ole perehtyneet kyllin hyvin tähän tärkeään periaatteelliseen kysymykseen.” *Toim.*

Jälkimmäisen nationalismin suhteen me suuren kansakunnan jäsenet olemme historiallisessa käytännössä melkein aina osoittautuneet syyllisiksi loputtoman lukuisiin väkivallantekoihin, ja enemmänkin — suoritamme huomauttamme loputtoman paljon väkivaltaisia ja loukkaavia tekoja,— riittää kun muistaa, mitä olen sanonut Volgan muistelmissani siitä, kuinka meillä hyljeksitään ei-venäläisiä, kuinka puolalaista ei nimitetä muuksi kuin „poljatshishkaksi”, kuinka tataaria pilkataan nimityksellä „knjaz”, ukrainalaista — „hohol”, gruusialaista ja muita kaukasialaisia vieraskansalaisia — „kapkazski tshelovek”.

Sen vuoksi sortavan eli niin sanotun „suuren” kansakunnan (vaikka se on suuri vain väkivallantekojensa puolesta, suuri vain derzhimordan tavalla) internationalismi ei saa olla ainoastaan kansakuntien muodollisen tasa-arvoisuuden noudattamista, vaan myös sellaista epätasa-arvoisuutta, jolla sortava kansakunta, suuri kansakunta, hyvittää puolestaan sen epätasa-arvoisuuden, mikä tosiasiassa muodostuu elämässä. Se, joka ei ole ymmärtänyt tätä, ei ole ymmärtänyt tosi proletaarista suhtautumista kansallisuuskysymykseen ja pitää itse asiassa kiinni pikkuporvarillisesta näkökannasta eikä sen vuoksi voi olla luisumatta jatkuvasti porvarilliselle näkökannalle.

Mikä on tärkeää proletaarille? Proletaarille ei ole ainoastaan tärkeää, vaan oleellisen välttämätöntä, että hänellä on ei-venäläisten taattu maksimaalinen luottamus proletaarissa luokkataistelussa. Mitä se vaatii? Se ei vaadi ainoastaan muodollista tasa-arvoisuutta. Se vaatii, että hyvitetään tavalla tai toisella omalla käyttäytymisellä ei-venäläistä kohtaan ja hänelle tehtävillä myönnytyksillä se epäluottamus, se epäluuloisuus, ne loukkaukset, joita „suurvaltalaisen” kansakunnan hallitus on häneen menneinä aikoina kohdistanut.

Arvelen, että bolshevikeille, kommunisteille tätä ei tarvitse pitemmälti ja yksityiskohtaisesti selittää. Ja ajattelen, että tässä tapauksessa, Gruusian kansakunnan suhteen, meillä on tyypillinen esimerkki siitä, miten tosi proletaarinen suhtautuminen asiaan vaatii meiltä mitä suurinta varovaisuutta, huomaavaisuutta ja myöntyväisyyttä. Se gruusialainen, joka suhtautuu ylenkatseellisesti asian tähän puoleen ja heittelee ylenkatseellisesti syytöksiä „sosialinationalismista” (samalla kun hän itse on paitsi

tos ja aito „sosialinationalisti” myös raaka isovenäläinen derzhimorda), se gruusialainen rikkoo oikeastaan proletaarisen luokkasolidarisuuden intressejä vastaan, sillä mikään ei pidätä proletaarisen luokkasolidarisuuden kehittymistä ja lujittumista yhtä suuresti kuin kansallinen epäoikeudenmukaisuus, eivätkä „loukatut” kansalliset ainekset suhtaudu mihinkään niin herkkätuntoisesti kuin tasa-arvoisuuteen ja tuon tasa-arvoisuuden loukkaamiseen, siihen, että tuota tasa-arvoisuutta loukkaavat omat proletaaritoverit, vaikkapa vain huolimattomuudessaan, vaikkapa vain leikillään. Juuri tämän vuoksi on tässä tapauksessa parempi liiallinen kuin riittämätön myöntöväisyys ja leppeys vähemmistökansallisuuksia kohtaan. Juuri tämän vuoksi tässä tapauksessa proletaarisen solidarisuuden ja siis myös proletariaatin luokkataistelun perusetu vaatii, ettemme koskaan suhtautuisi kansallisuuskysymykseen muodollisesti, vaan ottaisimme aina huomioon välttämättömän eron sorretun (tai pienen) kansakunnan proletaarin suhtautumisessa sortavaan (tai suureen) kansakuntaan.

Lenin

Kirjoittanut muistiin M. V.
31. XII. 1922.

Muistiinpanojen jatkoa.
Joulukuun 31 pnä 1922.

Mihin käytännöllisiin toimenpiteisiin pitäisi muodostuneessa tilanteessa ryhtyä?

Ensiksi, täytyy säilyttää sosialististen tasavaltojen liitto ja lujittaa sitä; tämän toimenpiteen suhteen ei voi olla epäilyksiä. Se on tarpeen meille samoin kuin se on tarpeen maailman kommunistiselle proletariaatille taistelussa maailman porvaristoa vastaan ja puolustauduttaessa sen vehkeilyiltä.

Toiseksi, sosialististen tasavaltojen liitto täytyy säilyttää diplomaattisen koneiston osalta. Tämä koneisto on muuten poikkeuksellinen meidän valtiokoneistossamme. Siihen emme ole päästäneet yhtäkään vaikutusvaltaista henkilöä

vanhasta tsaristisesta koneistosta. Sen vähänkin auktoriteettinen koneisto on muodostettu kokonaan kommunisteista. Siksi tämä koneisto on jo hankkinut itselleen (se voidaan varmasti sanoa) koetellun kommunistisen koneiston nimen, koneiston, joka on verrattomasti suuremmassa määrässä puhdistettu vanhasta tsaristisesta, porvarillisesta ja pikkuporvarillisesta virkakunnasta kuin se, johon meidän on pakko tyytyä muissa kansankomissariaateissa.

Kolmanneksi, тов. Ordzhonikidzea pitää rangaista esimerkiksi kelpaavalla tavalla (puhun tästä sitäkin suuremmalla mielipahalla, kun kuulun itse hänen ystäviensä joukkoon ja olen työskennellyt hänen kanssaan ulkomailla maanpaossa), ja niin ikään on suoritettava Dzierżyńskin komission kaiken aineiston tutkiminen loppuun saakka tai tutkittava se uudelleen siinä tarkoituksessa, että oikaistaan ne lukuisat virheellisyydet ja puolueelliset päätelmät, joita siinä epäilemättä on. Poliittisesti vastuunalaisiksi koko tuosta todella isovenäläis-nationalistisesta kampanjasta täytyy tietysti katsoa Stalin ja Dzierżyński.

Neljänneksi, on annettava mitä tiukimmat ohjeet kansallisen kielen käyttämisestä liittoomme kuuluviin toiskansallisissa tasavalloissa ja valvottava erittäin tarkasti niiden ohjeiden noudattamista. Epäilemätöntä on, että rautatielaitoksen yhtenäisyyden varjolla, valtion rahalaitoksen yhtenäisyyden varjolla j.n.e. meillä tulee nykyisen hallintokoneiston aikana olemaan paljon puhtaasti venäläistä laatua olevia väärinkäytöksiä. Taistelu noita väärinkäytöksiä vastaan vaatii erikoista neuvokkuutta niiltä, jotka tällaiseen taisteluun ryhtyvät, puhumattakaan siitä, että heidän on oltava erikoisen vilpittömiä. Siinä tarvitaan seikka-peräistä säännöstöä, jonka vain kyseisessä tasavallassa asuvat kansalliset ainekset voivat laatia jossain määrin menestyksellisesti. Ja tässä ei pidä missään tapauksessa kieltäytyä kivenkovaan etukäteen sellaisesta mahdollisuudesta, että kaiken tämän työn tuloksena palataan Neuvostojen seuraavassa edustajakokouksessa takaisin entiseen, t.s. säilytetään sosialististen neuvostotasavaltojen liitto vain sota-asiain ja diplomatian alalla, mutta kaikilla muilla aloilla palataan eri kansankomissariaattien täydelliseen itsenäisyyteen.

Täytyy ottaa huomioon, että kansankomissariaattien jaottuminen ja epäyhdenmukaisuus niiden sekä toisaalta Mos-

kovan ja muiden keskusten toiminnassa voidaan riittävästi paralysoida puolueen arvovallalla, jos sitä edes jossain määrin käytetään kyllin harkitsevasti ja puolueettomasti; se vahinko, mikä voi koitua valtiollemme siitä, ettei kansallisia hallintokoneistoja ole yhdistetty venäläiseen hallintokoneistoon, on verrattomasti pienempi, äärettömästi pienempi sitä vahinkoa, mikä siitä koituu paitsi meille myös koko Internationalelle, Aasian kansojen sadoille miljoonille, Aasian, joka on astuva historian etunäyttämölle lähitulevaisuudessa meitä seuraten. Olisi anteeksiantamatonta opportunistia, jos me juuri ennen tätä Idän esiinastumista ja juuri kun se on heräämässä horjuttaisimme arvovaltaamme sen silmissä olemalla vaikkapa vähänkin töykeitä ja epäoikeudenmukaisia omia vähemmistökansallisuuksiamme kohtaan. Toista on välttämättömyys liittyä yhteen Lännen imperialisteja vastaan, jotka puolustavat kapitalistista maailmaa. Siinä ei voi olla epäilyjä, ja minun on turhaa puhua siitä, että hyväksyn ehdottomasti sellaiset toimenpiteet. Toista on, kun itse satumme, vaikkapa vain pikkuseikoissa, suhtautumaan imperialistisesti sorrettuihin kansallisuuksiin saattaen siten huonoon huutoon koko periaatteellisen vilpittömyytemme, koko periaatteellisen imperialisminvastaisen taistelukantamme. Ja huominen päivä tulee maailman historiassa olemaan nimenomaan sellainen päivä, jolloin imperialismin sortamat ja heräämässä olevat kansat heräävät lopullisesti ja jolloin alkaa niiden ratkaiseva, pitkäaikainen ja voimia kysyvä vapaustaistelu.

Lenin

31. XII. 1922.

Kirjoittanut muistiin M. V.
